

Masarykova Univerzita

Ekonomicko-správní fakulta

Seminární práce:

Role technických, technologických a vědeckých parků při regionálním
rozvoji

Jan Pestr 62905

1. Inovační firmy

Ve srovnání s podporou malých a středních podniků v zemích západní Evropy je situace zakladatelů českých malých a středních firem i nadále nesrovnatelně obtížnější. V důsledku toho se dostáváme do situace, kdy je na trhu nedostatek solidních inovačních firem. V této souvislosti je třeba poukázat na nebezpečí, které vzniká neexistencí inovačních firem a následným ohrožením existence poradenských a obchodních firem. Na rozvoj inovačních firem si pak v této situaci budeme muset řadu let počkat, neboť inovační trh se pro stále omezenou investiční a rozvojovou činnost průmyslových podniků zatím prakticky nerozvinul. Na rozdíl od ČR se v zemích s plně rozvinutým tržním mechanismem tolik nespolehají na vliv trhu na rozvoj inovačních firem a podporují tyto firmy všemi možnými prostředky, neboť si uvědomují, že to přinese pro celé hospodářství potřebné oživení a v budoucnosti prosperitu.

1.1 Vědecko-technické parky

Definice říká, že VTP je instituce orientovaná do oblasti vědy, technologie a inovačního podnikání. Své know-how využívá k vytváření podmínek pro dynamický rozvoj činnosti inovačních firem, pro zabezpečení transferu technologií a výchovu k inovačnímu podnikání. Základními funkcemi VTP jsou inkubační a inovační.

Termín vědeckotechnické parky (VTP) je v podmínkách České republiky používán od roku 1990 souhrnně pro všechny druhy parků (center). Vědeckotechnické parky se profilují především do tří hlavních typů:

- vědecký park (centrum)
- technologický park (centrum)
- podnikatelské inovační centrum

Vědecké parky – působí v praxi pod různými názvy v závislosti na rozsahu svého předmětu činnosti. Jsou to např. vědecko-technické parky, vědecko-výzkumné parky, vědecko-technologické a vědecko-výrobní parky.

Vědecké parky představují komplex vědecko-výzkumných, projekčních, konstrukčních, výrobních a ostatních organizací, které se podílejí na inovačním podnikání, umístěných zpravidla v blízkosti vysokých škol a pracovišť AVČR.

Technologické parky – působí v praxi především v těchto formách: technologické centrum, technologický park, technopolis. Jejich hlavním posláním je zejména podpora technologického transferu a rozvoje Hi-tech (špičkové technologie, především v oblasti mikroelektroniky, komunikační techniky, biotechnologie, ekotechnologie, nových materiálů apod.)

Podnikatelská a inovační centra – jejich hlavním posláním je podporovat začínající podnikatele při tvorbě inovačních projektů, startu firmy a samotném podnikání, pomáhat při tvorbě inovačních příležitostí, podporovat kooperaci mezi inovačními firmami, zprostředkovat firmám vstup na mezinárodní trh, zabezpečení propagace, účast na výstavách apod. Organizují odborné semináře, kurzy, setkání firem, nabídky a poptávky technologií.

1.2 Inkubátory

Smyslem inkubátorů je koncentrovat na jednom místě několik nástrojů podpory začínajícím podnikatelům a k tomu připojit možnost zvýhodněného nájmu do doby, než se jim podaří podnikatelský záměr zrealizovat a postavit se "na vlastní nohy". **Jedná se tedy o jakýsi komplex služeb zaměřený na začínající podnikatele** a - jak sám název napovídá - jeho snahou je těmto podnikatelům pomoci v počáteční fázi existence. V praxi představuje podnikatelský inkubátor zařízení, do kterého může začínající podnikatel přijít s nápadem či záměrem a v inkubátoru získá základní poradenství ohledně možných dotací, možností financování, sestavování podnikatelského záměru atd.

Pokud podnikatel splní určitá vstupní kritéria, **může se za zvýhodněných podmínek stát nájemníkem v inkubátoru**. Nájem v inkubátoru bývá nekomerční, tj. dotovaný, ale dotace nemusí nutně plynout z veřejných rozpočtů. Sám inkubátor totiž realizuje zisk z poradenských aktivit, jimiž může zadotovat další režijní náklady svým nájemníkům. Tím se liší inkubátor od jiných dotačních nástrojů na podporu MSP, z nichž některé vyžadují stále další a další finanční vklady z veřejných zdrojů.

Cílem inkubátoru tedy je "vychovat" ze svých zákazníků podnikatele, pomoci jim v rozjezdové fázi a vpustit je do světa samostatného podnikání. Z tohoto pohledu spočívá jednoznačná výhoda inkubátoru v koncentraci různých aktivit na jednom místě. Není třeba vyhledávat specializované finanční nebo právní poradenství jinde, protože to bývá vesměs soustředěno zde spolu s dalšími podpůrnými službami - např. sdružené vedení účetnictví, společně hrazené služby (úklid, ostraha, internetové napojení atd.), které umožní další úspory nákladů nájemníkům inkubátoru.

Úspěšnost firem, které opustí inkubátor, nemusí být vysoká. Obvykle je 50% úspěšnost považována za úspěch, což může vzbuzovat pochybnosti o jejich účelu. Tím spíše, že počty pracovních míst vytvořených touto cestou nedosahují nijak závratných čísel. Podstatné však je to, že firmy, které přežijí, se stávají součástí místní podnikatelské komunity a jimi vytvořená místa patří mezi relativně stabilní pracovní příležitosti v regionu (na rozdíl např. od pracovních míst vytvořených prostřednictvím mobilních zahraničních investic).

Rovněž v případech, kdy vyinkubovaná firma nepřežije přechod do konkurenčního prostředí nelze projekt považovat jednoznačně za neúspěšný. **Klienti inkubátoru totiž získávají celou řadu praktických dovedností** spojených se zakládáním a řízením podniku, které mohou zúročit v budoucnu a rozhodně jim usnadní pozici při uplatňování na trhu práce v budoucnosti. Jinými slovy i neúspěšný klient podnikatelského inkubátoru není ryze ztrátovou investicí, jelikož se jedná především o investici do lidských zdrojů, která nezaniká s existencí firmy.

Důležitá je také předem jasně definovaná cílová skupina klientů inkubátoru. **Inkubátory mohou být různého zaměření** a jimi nabízené služby se budou lišit podle toho, zda se jedná o inkubátor zaměřený na podnikání mezi osobami postiženými strukturální nezaměstnaností, podnikatele ve venkovských oblastech, nebo čerstvé absolventy škol.

Specifické postavení mají inkubátory zaměřené na podnikatelské záměry v oblasti technologických inovací, tzv. **inovační centra**. U těchto zařízení neleží těžiště poskytovaných služeb v základní nabídce služeb pro začínající podnikatele (i když i ty se poskytují), ale v

poskytování specializovaných služeb pro danou inovační oblast. Jejich služby se odlišují tím, že tato **centra mají těsné vazby s výzkumem a vývojem** a mohou proto uspokojit potřeby firem, které vyžadují úzce specializované konzultace (např. odborné oponentury nových technologických postupů).

Pro inovační centra a vědecko-technologické parky je tedy příznačná **kombinace služeb běžného inkubátoru s existencí velkého množství kontaktů a vazeb na odborníky** na vysokých školách a ve firmách z daného odvětví, jejichž prostřednictvím může začínajícím podnikatelům-inovátorům usnadnit ověřování jejich nápadů, bez rizika zneužití třetí stranou. Inovační centra proto častěji než podnikatelské inkubátory zajišťují služby v oblasti testování výrobků, poradenství v patentové ochraně nebo zprostředkování kontaktů s rizikovým kapitálem.

2. Zakladatelé VTP

Zakladateli VTP jsou státní a regionální orgány, univerzity, výzkumné a vývojové organizace, průmyslové podniky, hospodářské komory, finanční instituce, soukromé firmy, sdružení a svazy. Vědeckotechnické parky vznikly a další jsou připravovány v prostředí vědeckovýzkumných pracovišť a v prostředí vysokých škol, vznikají z iniciativy výrobních, obchodních a dalších podnikatelských subjektů, v pohraničních oblastech, z iniciativy soukromých osob. Stávají se součástí regionálních rozvojových plánů a připravovaných strukt. Fondů.

Kolébkou VTP je USA, odkud se zkušenosti s těmito centry šířily do celého světa a braly na sebe v jednotlivých zemích různé podoby. Ve střední Evropě a zejména v Něm. a Rak. převládá typ technologického centra, ve VB, Skand., Belg. a Niz. převládá forma vědeckých parků, případně center, ve Fr. a některých dalších zemích byly zakládány velkoryse koncipované areály, zahrnující jak VŠ tak výzkumná pracoviště a zařízení, malé a střední inovační firmy, instituce kulturní a sportovní.

VTP v ČR můžeme také rozdělit podle toho, jak jsou financovány a spravovány, na 3 hlavní kategorie:

- **Veřejnoprávní VTP** – jsou nevýdělečné, financované republikovou vládou, městem či jinými nevýdělečnými institucemi s prioritním zaměřením na ekonomický rozvoj regionu (na utváření nových pracovních příležitostí, diverzifikaci hospodářské struktury regionu, urychlení technického pokroku, oživení hospodářského rozvoje).
- **Soukromé VTP** – jsou výdělečné a zakládají je kapitálové společnosti s rizikovým kapitálem s cílem spoluúčastnit se na inovačním podnikání firem usídlených v centrech. Zaměřují se na zhodnocování vynálezů a technických novinek na komerčním základě.
- **Akademické VTP** – jsou přidruženy k univerzitám či fakultám různých vysokých škol a jsou prioritně zaměřeny na transfer výsledků akademického výzkumu do hospodářské praxe.

3. Úkoly a funkce VTP:

Hlavní úkoly VTP, plnící funkci inkubátorů a inovačních center se v našich podmínkách vyvíjely v uplynulých deseti letech obdobně jako v zahraničí. VTP plnily a plní obdobné funkce ve třech oblastech:

- rozvoj techniky a technologií

- regionální rozvoj
- podpora malých a středních inovačních podniků

Hlavní cíle představují:

- zpružnění transferu technologií do hospodářské praxe a postupné překonávání technologického zaostávání;
- dosažení vyšší konkurenční schopnosti na našem zahraničním trhu;
- posilování perspektivních výrobních programů;
- zefektivnění činnosti našeho vědeckotechnického potenciálu;
- urychlení procesu privatizace i v oblasti vědeckotechnické činnosti;
- dosažení strukturálních změn v hospodářství v jednotlivých, zejména problémových regionech; oživení života jednotlivých regionů a pomoc při vytváření nových pracovních míst;
- umožnění rychlého startu pro inovační firmy, které nemají k dispozici potřebné plochy a prostory, základní vybavení a dostatečný kapitál a snížení rizika jejich neúspěchu rovněž snížením fixních

VTP parky samozřejmě provádí i další činnosti v souvislosti s přípravou inovační infrastruktury.

Konkrétní zájmy VTP se orientují na plnění těchto cílů:

- podíl při uskutečňování hospodářského programu rozvíje regionu;
- využití výzkumného a vývojového potenciálu;
- vznik malých a středních inovačních firem;
- zajišťování transferu technologií;
- vytváření nových pracovních příležitostí;
- podíl na vytváření inovační infrastruktury;
- součinnost s regionálními poradenskými a informačními centry a středisky;

V ČR současně působí asi 28 akreditovaných VT parků. Nejvíce těchto center se nalézají zejména v Praze a Brně, Ostravě, ale i na dalších místech republiky. Na činnost těchto parků dohlíží především Společnost vědeckotechnických parků která byla založena v roce 1990. SVTP je dobrovolným sdružením právnických a fyzických osob, jejíž cílem je vytváření předpokladů pro přípravu a provoz VTP. Společnost plní tyto hlavní úkoly:

- Získávat pro záměry přípravy a provozu vědeckotechnických parků (vědeckých parků (center), technologických parků (center), podnikatelských a inovačních center) instituce a osobnosti včetně členů vlády a poslanců, představitele vysokých škol, pracovišť AV ČR, výzkumných ústavů, průmyslu, podnikatelů, svazů měst a obcí, obchodních komor, bank atd.; propagovat tuto myšlenku ve sdělovacích prostředcích.
- Iniciovat legislativní a organizační předpoklady pro budování těchto parků, zakládání a rozvoj malých inovačních firem, pečovat o kvalitu jejich obsahového zaměření a tím se podílet na zajišťování rozvoje národního hospodářství
- Podporovat vznik národní sítě VTP ČR, vytvářené akreditovanými VTP ČR
- Podporovat tvorbu středisek technologického transferu
- Organizovat vzdělávací, poradenskou, ediční a vydavatelskou činnost VTP ČR.
- Navázat oficiální kontakty se zahraničními asociacemi VTP ČR

SVTP také spolupracuje se zahraničím a zejména s těmito zeměmi: Rusko, Francie, Itálie, Čína, Polsko, Rakousko, SRN a VB.

Obr. 1 - Seznam akreditovaných VTP v ČR

Akreditované parky

Akademie a univerzitní centrum, n.p., Nove Hradky
BIC Brno, Podnikatel. a inovační centrum, s.r.o., Brno
BIC Ostrava, s.r.o., Ostrava
BIC Plzeň - Vědeckotechnický park, s.r.o., Plzeň
Business Centre Litvínov, s.r.o., Litvínov
Centrum pro inovaci a trans. technologií, Olomouc
CTTV - INOTEX, s.r.o., Dvůr Králové n.L.
Ekotechnologické centrum ČKD, a.s., Praha 9
Podnikatelské a inovační centrum Most, Most
Podnikatelský a inovační park Agritec, s.r.o., Šumperk
Podnikatelský a inovační park H. Brod, s.r.o., Havlíčkův Brod
Podnikatelský inkubátor Kroměříž, s.r.o., Kroměříž
Regionální inov. centrum Frýdek-Místek, s.r.o., Dobrá
Středisko rozvoje IT OLLI, s.r.o., Brno - sever
Technologický inkubátor VUT v Brně, Brno, U Vodárny 2
Technologický park Chomutov o.p.s., Chomutov
Technologický Park Řež, a.s., Husinec - Řež
TIC ČVUT Praha, Praha
Třeboňské inovační centrum (TIC), n.p., Třeboň
Vědecko - technologický park Ostrava, a.s., Ostrava
Vědecko technologický park Dakol, s.r.o., Petrovice u Karviné
Vědeckotechnický park VZLÚ Praha, a.s., Praha
VTP Agrien, s.r.o., České Budějovice
VTP Inovační technologické centrum - VÚK, a.s., Panenské Břežany

Další provozované parky

Technologické centrum Akademie věd ČR, Praha
Technologický park Karlovy Vary, s.r.o., Karlovy

Připravované parky
Laboratories, s.r.o., Brno